12To 60/2011 - 239

U s n e s e n í

Krajský soud v Praze projednal v neveřejném zasedání konaném dne 17. února 2011 odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství Praha - západ ve věci **obžalovaného V S ,** nar. , proti rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 1. listopadu 2010, čj. 1 T 228/2009 – 228, a rozhodl **t a k t o :**

Podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. řádu se napadený rozsudek **v celém rozsahu r u š í** a podle § 259 odst. 1 tr. řádu se věc **vrací** soudu I. stupně.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný V S podle § 226 písm. b) tr. řádu zproštěn obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 2.7.2007 umístil na www. .org a takto veřejnosti zpřístupnil český překlad článku pod názvem „Holocaust a jeho čtyřmilionová varianta“, zpochybňující svým obsahem nacistické genocidium na Židech za druhé světové války, co do rozsahu obětí a zejména i zpochybňováním existence nástrojů tohoto genocidia, jako byly tábory smrti a plynové komory, zejména výroky: „Ve skutečnosti neexistuje žádný důkaz, že byl v jakémkoliv táboře smrti používán jedovatý plyn, plynové komory nebo plynové pece“, „Tábory smrti kontrolovali kvalifikovaní inženýři a ti uvedli, že zmiňovaná zařízení byly sprchy, že nemohla být používána jako plynové komory a že údajná úmrtí byla nemožná. Za své posudky byli uvězněni“, „Existuje i množství očitých svědectví vězňů, kteří existenci táborů smrti popírají i ti jsou umlčováni a vězněni.“, v úmyslu polemizovat o podstatě a rozsahu nacistického genocidia proti Židům za druhé světové války, čímž měl spáchat trestný čin podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 261a tr. zákona.

Proti tomuto rozsudku podal státní zástupce ihned po jeho vyhlášení v hlavním líčení odvolání v neprospěch obžalovaného, které následně odůvodnil. S okresním soudem se za současného stavu věci ztotožňuje v závěru, že obžalovaný uvedeným jednáním naplnil všechny formální znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu. Pokud jde o materiální stránku jednání obžalovaného, poukazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 3108/08, podle nějž zejména. „Základní právo na svobodu projevu není bezbřehé, k jeho omezení lze přikročit, a to například za účelem ochrany práv a svobod jiných osob, anebo za účelem ochrany veřejné bezpečnosti, který je v podobě principu či hodnoty obsažen v ústavním pořádku (viz čl. 17 odst. 4 Listiny), omezení nezbytně nutné v demokratické společnosti je vyjádřeno v zákazu veřejného popírání, zpochybňování, schvalování nebo snahy ospravedlnit nacistické genocidium nebo jiné zločiny nacistů proti lidskosti (zakotvený v § 261a tr. zákona). Dále poukazuje na rozhodnutí Evropského osudu pro lidská práva ze dne 16. 11. 2004 ve věci Norwood proti Velké Britanii, v němž je argumentováno takto: „Práva na svobodu projevu podle čl. 10 Evropské úmluvy na ochranu lidských práv a svobod se nelze dovolávat v rozporu s článkem 17 této Úmluvy, a to zejména v případech popírání holocaustu, propagace nacismu, rasismu či jiné podobné nenávistné ideologie. Zneužívání práva na svobodu projevu je v rozporu s demokracií a lidskými právy a zasahuje do práv ostatních“. Závěry soudu o neexistenci potřebného stupně společenské nebezpečnosti jednání obžalovaného pro společnost nelze přijmout. Obžalovaný svým vlastním aktivním jednáním předmětný závadový článek opatřil, seznámil se s jeho obsahem, nechal jej přeložit a prezentoval na webových stránkách, které spravuje a které jsou vedeny v českém jazyce, a to podle vlastní výpovědi s úmyslem vyvolat o této problematice veřejnou

diskusi, čímž jeho obsahu zajistil bezesporu dostatečnou publicitu. Obžalovaný si musel být – vzhledem k jednak zjevně a nesporně nacistické genocidium a jiné zločiny nacistů proti lidskosti popírajícím a zpochybňujícím pasážím uvedeným ve výroku obžaloby a jednak k celkovému obsahu a charakteru předmětného článku – vědom toho a srozuměn s tím, že zájem chráněný trestním zákonem v ustanovení § 261a po skutkové a faktické stránce svým jednáním porušuje. Na tom nemůže nic změnit ani to, že obžalovaný je cizí státním příslušníkem, přičemž v této souvislosti odkazuje na ustanovení § 17 tr. zákona, jakož i na to, že i v řadě jiných evropských zemí, kromě České republiky, jsou relativně delší dobu přijaty obdobné právní úpravy určené k trestněprávnímu postihu tzv. „Osvětimské lži.“ Poukazuje- li okresní soud na neexistenci následku, pak předmětná právní úprava způsobení následku nepředpokládá. Pokud je prokázané jednání obžalovaného hodnoceno v intencích ustanovení § 3 odst. 4 tr. zákona, je třeba poukázat nejen na nemalou míru bagatelizace nepopiratelně mimořádně závažných zločinů nacistů proti lidskosti vyplývající z publikovaného článku, ale rovněž zjevnou neúctu a ignorování mimořádné citlivosti této problematiky pro židovský národ. V této souvislosti poukazuje na rozhodnut Evropské komise ze dne 6. 9. 1995 ve věci Remer proti Německu, v němž je prezentováno následující stanovisko: „Tvrzení o neexistenci plynových komor je v rozporu se základními myšlenkami Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, zejména s myšlenkami spravedlnosti a míru a dále svědčí o rasové a náboženské diskriminaci. Veřejný zájem na předcházení trestným činům a výtržnostem, které byly vyvolány v důsledku podněcování nenávisti k Židům a požadavek na ochranu jejich práv, převažují v demokratické společnosti nad svobodou popírat všeobecně známou skutečnost masového vyhlazování Židů v koncentračních táborech během nacistického režimu.“ V návaznosti na výše uvedeného má za to, že okresní soud uvedeným způsobem porušil ustanovení trestního zákona přinejmenším ve vztahu k § 3 odst. 1, 2 a 4 a v § 261a tr. zákona. Navrhuje proto, aby Krajský soud v Praze napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Krajský soud jako soud II. stupně přezkoumal z podnětu podaného odvolání v intencích § 254 odst. 1 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost výroků, proti kterým odvolání směřovalo, jakož i správnost postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad a dospěl k přesvědčení, že podané odvolání je důvodné.

Je třeba připomenout, že předmětnou věcí se Krajský soud v Praze jako soud odvolací zabývá již podruhé, neboť svým usnesením ze dne 22. 7. 2010, čj. 12 To 243/2010 – 204, zrušil z titulu odvolání státního zástupce v neprospěch obžalovaného podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. řádu ve věci prve okresním soudem vyhlášený zprošťující rozsudek ze dne 10. 12. 2009 a věc vrátil soudu I. stupně. Důvodem pro zrušení prvého rozhodnutí ve věci byla především nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť z tehdejšího rozhodnutí okresního soudu nebylo možno zjistit, zda okresní soud dovodil, že obžalovaný prokázaným jednáním naplnil všechny znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu po stránce objektivní, přičemž se nevypořádal rovněž s ostatními významnými aspekty projednávané věci související s vytyčením hranic ústavou zaručené svobody projevu ve vztahu k veřejné publikaci textu evidentně popírajícího či zpochybňujícího holocaust.

Za daného stavu věci – poté, co došlo v důsledku změny v rozvrhu práce okresního soudu – ke změně osoby samosoudce, přistoupil okresní soud k novému projednání věci v hlavním líčení, v rámci něhož vyslechl obžalovaného a provedl k důkazu veškeré ve spise založené významné listinné důkazy, včetně odborného vyjádření vypracovaného PhDr. Zdeňkem Zbořilem. Ani za stávajícího stavu nemohl odvolací soud konstatovat, že by okresní soud vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, neboť měl k dispozici taková

skutková zjištění, která mu nepochybně umožňovala ve věci relevantním způsobem rozhodnout.

Z odůvodnění napadeného rozsudku je rovněž patrno, že okresní soud se snažil veškeré provedené důkazy hodnotit v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. řádu, přičemž pokud uzavřel, že uvedeným jednáním obžalovaný naplnil všechny formální znaky skutkového podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 261a tr. zákona účinného do 31. 12. 2009, pak se s ním odvolací soud musel zcela ztotožnit.

Již v předchozím rozhodnutí bylo konstatováno, že pochybnosti prakticky nevznikly v tom, že to byl právě obžalovaný, kdo nechal přeložit do češtiny a prostřednictvím internetu zpřístupnil české veřejnosti článek autora D. Cassidy nazvaný „Holocaust a jeho čtyřmilionová varianta." Tuto skutečnost obžalovaný nezpochybňuje ani za současného stavu věci, když konstatováno bylo rovněž, že není pochyb o zveřejnění textu v jeho části citované ve výroku napadeného rozsudku v tomto znění: „ve skutečnosti neexistuje žádný důkaz, že by byl v jakémkoli táboře smrti používán jedovatý plyn, plynové komory nebo plynové pece, tábory smrti kontrolovali kvalifikovaní inženýři a ti uvedli, že zmiňovaná zařízení byly sprchy, že nemohla být používána jako plynové komory a že údajná úmrtí byla nemožná (za své posudky byli uvězněni), existuje i množství očitých svědectví vězňů, kteří existenci táborů smrti popírají a ti jsou umlčováni a vězněni." V tomto ohledu neexistovaly v dané věci pochybnosti již od samého počátku, když okresnímu soudu nelze rovněž vytýkat závěry, že právě těmito výroky je nacistické genocidium na příslušnících židovského národa nejméně zpochybňováno (jak bude dále uvedeno), v čemž nepochybně mohl vycházet nejen z již uvedeného odborného vyjádření (viz čl. 40 spisového materiálu), ale rovněž ze znění samotného textu jako takového, neboť o jeho významu, výkladu, logické interpretaci apod. nelze evidentně nikterak pochybovat.

Okresní soud proto nepochybil, když dovodil, že je v tomto konkrétním případě nejen naplněn znak „veřejně," ale rovněž, že bylo zpochybňováno nacistické genocidium (takto okresní soud rozhodl evidentně ve prospěch obžalovaného, neboť některé části uvedeného textu spíše nasvědčují tomu, že genocidium bylo fakticky popíráno, to však nebylo prozatím nikterak namítáno), přičemž je zřejmé, že se snažil vypořádat rovněž se subjektivní stránkou jednání obžalovaného, kdy opět postupoval vysloveně v jeho prospěch, neboť dovodil, že byl v dané konkrétní situaci dán – při jeho konkrétní obhajobě – nepřímý úmysl ve smyslu § 4 písm. b) tr. zákona, přičemž v tomto ohledu by odvolací soud pouze stěží mohl do skutkových zjištění okresního soudu, resp. do otázky hodnocení obhajoby obžalovaného, jíž se okresní soud rozhodl uvěřit, zasahovat, resp. nebyly provedeny takové důkazy – vyjma jednoznačného znění uvedeného textu s dostatečnou vypovídací hodnotu – které by bez zásadních pochybností vyvracely jeho obhajobu, že sám takto nechtěl nacistické genocidium zpochybňovat a již vůbec ne popírat, ale že pouze tento článek, jehož text mu byl znám, nechal přeložit a předložil k veřejné diskuzi.

Až potud nemohl odvolací soud okresnímu soudu vytknout zásadnější pochybení, když soud rovněž ve vztahu k obhajobě obžalovaného, že smyslem jeho aktivit nebylo zpochybňování holocaustu, nýbrž snaha vyvolat diskusi o daném tématu a takto realizovat právo na svobodu projevu, odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR Tpjn 302/2005, na nějž byl upozorňován v prvém zrušujícím usnesení odvolacího soudu a s nímž se evidentně ztotožňuje. Odvolací soud pak v této otázce musel dát za pravdu také názorům odvolatele, který naprosto právem odkazuje na další rozhodnutí Ústavního soudu ČR, jakož i judikaturu

Evropského soudu pro lidská práva dotýkající se řešení prakticky totožných otázek. Již v předchozím rozhodnutí bylo řečeno, že podle názoru odvolacího soudu nelze srovnávat jakýkoli text popírající či zpochybňující holocaust (resp. jiné zločiny nacistů nebo komunistů proti lidskosti) s jinými tzv. kontroverzními tématy, která by měla být ve společnosti garantující svobodu slova, běžně a bez jakýchkoli omezení diskutována, neboť na rozdíl od těchto poměrně běžně diskutovaných témat založila novela trestního zákona č. 405/2000 Sb. trestnost takového jednání, která v případě popírání holocaustu, resp. popírání, zpochybňování apod. nacistického genocida vychází z nezpochybnitelných poválečných Norimberských rozhodnutí. Tedy je zřejmé, že v tomto směru je přímo ze zákona svoboda slova jednoznačně omezena a nemůže být předmětem jakýchkoli polemik (je to ze zákona vyloučeno a svoboda slova je takto fakticky a nikoli nevýznamně v historickém kontextu uvažovaných událostí ohraničena).

Je však také zřejmé, že daná rozhodnutí je nutno vztahovat také k již především namítané otázce nebezpečnosti jednání obžalovaného pro společnost, kterou okresní soud „ohodnotil“ jako nepatrnou, přičemž ve prospěch obžalovaného hovoří o způsobu provedení a následcích jeho jednání s tím, že obžalovaný nebyl první, kdo článek publikoval, nebyl jeho autorem a byl veden snahou zpřístupnit jiný názor i českému okruhu čtenářů, když soud nezjistil následky jeho jednání a v souvislosti s uveřejněním článku se nestalo nic dalšího, co by ohrožovalo zájmy chráněné trestním zákonem, ani nebylo prokázáno, že by článek ovlivnil větší počet obyvatel ČR, když web, který obžalovaný provozuje se věnuje celé řadě jiných témat, není zaměřen jednostranně vůči konkrétnímu národu apod., pouze se liší a uveřejňuje pro české čtenáře články, k nímž by měli obtížnější přístup.

Ačkoli okresnímu soudu nelze upřít právo na hodnocení všech okolností významných pro určení konkrétního stupně nebezpečnosti jednání té které osoby pro společnost, odůvodnění této otázky v napadeném rozsudku si poněkud protiřečí s jinak naprosto jednoznačnými závěry okresního soudu, že byly naplněny všechny formální znaky předmětného trestného činu. Okresní soud fakticky připouští, že pokud se článek „zpochybňující“ holocaust označí jako článek k diskuzi, pak nevykazuje potřebný stupeň nebezpečnosti pro společnost (zjednodušeně řečeno). V těchto intencích však nelze v situaci, kdy „základní právo na svobodu projevu není bezbřehé“ (viz rozhodnutí Ústavního soudu ČR I ÚS 3108/08), v žádném případě uvažovat, neboť – jak to již bylo opakovaně uvedeno – zákon vylučuje takové téma diskutovat v tom smyslu, že by bylo jakkoli zpochybňováno (a znovu je nutno zdůraznit, že se jedná zhruba o tvrzení, že neexistuje žádný důkaz o používání plynových zařízení ve vyhlazovacích táborech, což kontrolovali kvalifikovaní inženýři a ti uvedli, že zmiňovaná zařízení byly sprchy a údajná úmrtí byla nemožná, přičemž za své posudky byli uvězněni atd.). Tedy okresní soud na jedné straně v tomto jednání spatřuje znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu po stránce formální, avšak na druhé straně prakticky tatáž zjištění mají mít za následek závěry o nepatrném stupni nebezpečnosti jednání obžalovaného pro společnost.

Odvolatel v této souvislosti poukazuje také na to, že v předmětné skutkové podstatě není zakomponován následek. Nejedná se sice o obligatorní znak tohoto trestného činu, avšak při hodnocení materiální stránky prokázaného jednání, od něj – na což okresní soud právem poukazuje – pochopitelně odhlédnout nelze. Nezbývá však než rovněž upozornit, že je otázkou, jaký následek by podle okresního soudu musel být v takovém konkrétním případě uvažován jako činitel zvyšující stupeň nebezpečnosti jednání obžalovaného pro společnost v situaci, kdy bylo evidentně prokázáno, že článek nebyl určen pouze omezenému okruhu respondentů (například z řad historiků či odborné veřejnosti), ale byl předložen prakticky

neomezenému počtu čtenářů na veřejně přístupném internetovém fóru. V tomto směru je tedy nutno závěry okresního soudu považovat v zásadě za zcela irelevantní, když za toliko podpůrné a nikoli významné - v kontextu s jednoznačným zněním uvedeného překladu - je nutno považovat zjištění, že web je zaměřen také na jiná běžně diskutovaná témata (nicméně je zřejmé, že na něm byl zjištěny i další články, pro něž obžalovaný stíhán nebyl a které jsou rovněž diskutabilní – to ostatně také vyplývá ze spisového materiálu, avšak tomu okresní soud evidentně nevěnoval žádnou pozornost). Ani podle názoru odvolacího soudu nemusí být v případě toho kterého trestného činu „zjištěno nic dalšího, co by ohrožovalo zájmy chráněné trestním zákonem“ (viz předposlední odstavec odůvodnění napadeného rozsudku). Okresní soud tak fakticky neuvádí žádné významné okolnosti, které by stupeň nebezpečnosti jednání obžalovaného pro společnost jakkoli snižovaly, vyjma zjištění k jeho dosavadní bezúhonnosti.

V kontextu s uvedeným je nutno připomenout, že podle § 3 odst. 4 tr. zákona je stupeň nebezpečnosti činu pro společnost určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen (ani okresní osud nezjistil, že by snad zájem na zákazu zpochybňování holocaustu byl z jakýchkoli historických či společenských příčin snižován), způsobem provedení činu a jeho následky (soud zjistil, že obžalovaný zpřístupnil uvedený text prostřednictvím nejrozšířenějšího media a navíc sám nechal přeložit článek, s jehož jednoznačným obsahem se seznámil), okolnostmi, za nichž byl čin spáchán (v tomto ohledu soud nezjistil prakticky žádné polehčující okolnosti v pravém slova smyslu, když rozhodující podle názoru odvolacího soudu není ani zjištění, že v některých jiných zemích není takové jednání trestné, neboť jednání obžalovaného prostřednictvím internetu bylo nepochybně adresováno, kromě jiného, osobám žijícím na území ČR a nutno dodat, že v této souvislosti nevznikly ani pochybnosti o aplikaci ustanovení 17 tr. zákona, na což je v podaném odvolání rovněž poukazováno, když doposud to nebylo nikterak namítáno a ani zpochybňováno) a zůstává tedy otázkou, zda právě zjištění k dosavadní bezúhonnosti obžalovaného může být zjištěním významně ovlivňujícím závěry o absenci materiální stránky předmětného trestného činu, přičemž pohnutka jednání obžalovaného přímo ze zákona omluvitelná není (veřejná diskuze zpochybňující holocaust je nepřípustná, přičemž článek ani nebyl nikterak uveden či označen tak, že s ním publikující vysloveně nesouhlasí a že ho například odsuzuje) a o míře jeho zavinění v daném konkrétním případě pochybovat rovněž nelze. Jiné okolnosti k projednávanému případu zjištěny nebyly.

Odvolací soud proto považuje právní posouzení otázky míry nebezpečnosti obžalovaného pro společnost prvým soudem za neodpovídající zjištěným okolnostem případu, a proto nemohl napadený rozsudek ani za současného stavu věci obstát. Odvolací soud nemohl sám ve věci rozhodnout (viz § 259 odst. 5 písm. a/ tr. řádu), a proto věc vrátil soudu I. stupně.

V dalším řízení bude úkolem prvého soudu, aby opětovně v rámci posouzení prokázaného jednání obžalovaného po stránce právní, skutečně pečlivě a důsledně hodnotil z tohoto úhlu pohledu všechny významné a rozhodující skutečnosti, přičemž je nutno mu rovněž připomenout, že podle § 264 odst. 1 tr. řádu je soud, jemuž byla věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí, vázán (kromě jiného) právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e n í** další opravný prostředek **p ř í p u s t n ý .**

V Praze dne 17. února 2011

JUDr. Eva Milcová , v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení :
Drahomíra Špičková